

CALL FOR PAPERS 2026

Numer 1/2026

Dziedzictwo w kulturze: genologia i genealogia

Termin nadsyłania tekstów: **15 lutego 2026 r.**

Redakcja części tematycznej: dr hab. **Tatiana Czerska**, prof. US

W pierwszym numerze redakcja proponuje autorom i autorkom refleksję nad „dziedzictwem”, rozumianym zarówno w kontekście pokoleniowego dziedziczenia i pochodzenia rodzinnego, jak i w kontekście kulturowym (dziedzictwo gatunkowe w literaturze, dziedzictwo językowe). Współczesna literatura kobieca to pole intensywnej pracy z dziedzictwem — **formalnym (gatunkowym) i osobistym (genealogicznym)**.

Widoczne w ostatnich latach zainteresowanie powrotem do korzeni, genealogią, poszukiwaniem własnej tożsamości znajduje odbicie w kulturze, choćby w takich wydanych niedawno tekstach, jak „Ludowa historia Polski” Adama Leszczyńskiego i „Chłopki. Opowieść o naszych babkach” Joanny Kuciel-Frydryszak czy nawet w nowej adaptacji „Chłopów” Władysława Reymonta w reżyserii Hugh Welchmana i Doroty Kobieli. Opozycja chłopskość–mieszczaństwo pozostaje tematem żywym i nie dość zbadanym. Nie słabnie też w Polsce popularność sag rodzinnych, nie tylko w tzw. popularnej literaturze kobiecej (Ałbena Grabowska, Małgorzata Gutowska-Adamczyk, Krystyna Mirek), ale i w literaturze non-fiction i powieściach takich autorek, jak Joanna Bator, Liliana Hermetz czy Beata Chomętowska. Dziedzictwo w kulturze współczesnej to także dziedziczenie traumy i opresja pokoleniowa (m.in. tzw. drugie i trzecie pokolenia po wojnie, wielokierunkowy transfer pamięci traumatycznej). Dziedzictwo nie jest tu jedynie tłem — staje się **tematem, formą i strukturą** tekstu. Narracje te często **łączą pamięć jednostkową i zbiorową**, odkrywają przemilczane historie (klasowe, chłopskie, kobiece), przywracają genealogie zapomniane przez dominujące narracje.

Redakcja oczekuje ponadto tekstów analizujących „dziedziczenie” cech gatunkowych w utworach literackich („podobieństwo rodzinne” Ludwiga Wittgensteina). Wittgensteinowska koncepcja jest wciąż użyteczna w opisie gatunków literackich, które — podobnie jak „gra” — nie dają się uchwycić przez ścisłe definicje. W literaturze współczesnej można zauważyć **tendencję do przetwarzania istniejących gatunków** (saga, reportaż, pamiętnik) w taki sposób, by nadać im nowe funkcje — emancypacyjne, dokumentalne, pamięciowe. Taki sposób myślenia umożliwia:

- śledzenie genealogii form literackich (np. od romansu do współczesnej powieści obyczajowej),
- badanie mieszania się gatunków i hybrydyzacji (np. esej-reportaż),
- analizę dziedziczenia konwencji, tematów i struktur narracyjnych.

Proponujemy zatem refleksję nad genealogią, genealogią i dziedzictwem kulturowym w następujących wymiarach:

1. Genologia — dziedzictwo gatunkowe w literaturze, które współczesna literatura i kultura przejmują, przekształcają lub świadomie kontestują

- Jak współczesne teksty literackie wpisują się w tradycyjne gatunki (np. saga rodzinna, powieść realistyczna, esej historyczny)?
- W jaki sposób teksty kultury nawiązują do przeszłych form literackich poprzez intertekstualność, pastisz, dekonstrukcję?
- Czy można mówić o „rodzinnych podobieństwach” między tekstami (w duchu pojęcia Wittgensteina)? I jak się one przejawiają?
- W jaki sposób formy popularne (np. literatura środka) negocjują z literacką ambicją? I czy istnieje tu „rodzinne podobieństwo” do literatury wysokiej?

2. Genealogia — dziedzictwo pokoleniowe i tożsamościowe jako temat literacki

- Jak współczesne pisarki rekonstruują dziedzictwo rodzinne jako formę kobiecej tożsamości?
- Jak literatura popularna odnosi się do dziedziczenia traumy historycznej (Holokaust, wojna, komunizm)?
- Jak współczesne teksty literackie eksplorują zagadnienie tożsamości w związku z pochodzeniem klasowym i społecznym (np. chłopskość vs. mieszczaństwo)?
- Czy saga rodzinna spełnia funkcję terapeutyczną, emancypacyjną czy krytyczną?
- Jak zmienia się model dziedziczenia — od biologicznego i nazwiskowego do emocjonalnego i narracyjnego?

Zgłoszenia: zrl@uni.lodz.pl

UWAGA! W związku z dużym zainteresowaniem numerami „wolnymi”, bez tematu głównego, Redakcja otworzyła Dział Stały, co oznacza, że w obu numerach w roku publikowane są teksty niezwiązane z tematami tomów, prezentujące aktualne wyniki badań z interesujących nas dyscyplin. Szczegółowe informacje dot. typów tekstów znajdują się [na stronie](#) czasopisma.

Zgłoszenia prosimy przesyłać wyłącznie na adres Redakcji: zrl@uni.lodz.pl